

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันตันหม้อ

อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

Childhood Education Administration of Santonmue Sub-district
Administrative Organization, Mae-ai District, Chiangmai Province

ประสพชัยศิริ จาริเพ็ญ

ภาพจาก: http://www.dusitcenter.org/dusitwebs/plan/uppic/WfQx26NPWF_SAM_3003.JPG

* บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานและแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันตันหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชากร รวมทั้งสิ้น 120 คน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมทั้ง 6 มาตรฐาน ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มประชากรให้ความเห็นว่า อยู่ในระดับมาตรฐานทุกตัวชี้วัด ยกเว้น ด้านส่งเสริม เครือข่ายการพัฒนา ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มประชากรได้ให้แนวทางเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

ด้านการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพโดยขอความร่วมมือสนับสนุนของ ประชาชนในชุมชน

ด้านบุคลากร จะต้องมีความสมบัติและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ในการดูแลเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ด้านสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในการก่อสร้างหรือปรับปรุง บริเวณศูนย์เด็กเล็ก ทั้งภายในและภายนอกอาคาร ต้องมีความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน คือ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรต่างๆ ต้องมีส่วนร่วม เพื่อช่วยส่งเสริมในการพัฒนาเด็กและมีการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและมีแนวทางปฏิบัติไปในทางเดียวกัน

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา คือ ต้องมีการพัฒนาเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับต่างๆ เช่น ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เป็นต้น

* Abstract

The aim of this study was to investigate the administration condition and the childhood education administration guidelines for four school settings in Santonmue Sub-district, Mae-ai District, Chiangmai Province. The framework underpinning of this study corresponded with the benchmarks of Department of Local Administration (DLA). The research employed documentary analysis and questionnaire as a means to collect the data. One-hundred and twenty people were recruited as the participants in this study.

Following the benchmarks regulated by Department of Local Administration, the respondents rated their opinion that the administration of childhood education center in four school settings of Sontonmue Sub-district met the six standards except that of promoting the development network area which was still sub-standard.

The respondents voiced their possible guidelines towards the childhood education administration in Santonmue Sub-district within six domains.

Administration domain, the local administrative organization must administrate the childhood education that meet with quality and standards. Support can be sought from the local communities.

Personnel domain, the staff working with children must be qualified and competent in looking after the children.

Childhood education center domain, the buildings' structure must be strong, safe, and hygiene both inside and outside.

Academic and activities following the curriculum, the childhood education center must organize the activities that cover four development areas including physical, psychological, social, and cognitive.

Participation and support from the stakeholders, parents, communities, and various organizations must participate in promoting the childhood education development, share their thoughts, and draw their

actions towards the same direction.

Development network promotion, the network span must be extended among the working units as well as organizations in charge of education provision at different levels such as the local administrative organization, district, and provincial.

* บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคนให้เกิดคุณธรรม มีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์และความเป็นไทยบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักประมาณตน มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เกิดการสร้างสังคมภูมิปัญญา การรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ นำไปสู่ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งกลไกดังกล่าวต้องอาศัยการจัดการศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหนึ่งที่มีสิทธิและหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 78 (3) มาตรา 80 (4) มาตรา 281 และมาตรา 289 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจกิจการของท้องถิ่นได้เอง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักการแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน ตลอดจนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดเป้าหมายและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ และในด้านการจัดการศึกษายังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษา ตลอดจนฝึกอบรมด้านวิชาชีพให้กับประชาชนในท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550: 22-23, 112, 116) ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9 (2) ให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมาตรา 9 (6) ให้จัดการศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น นอกจากนั้น ในมาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งในการจัดการศึกษานั้น ต้องคำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐาน โดยมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 6-7, 25)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้จัดทำมาตรฐานการจัดการศึกษาท้องถิ่นขึ้นตามกรอบมาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น (มถ.) มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยมีมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 24 มาตรฐาน 106 ตัวบ่งชี้ และมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 6 มาตรฐาน ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาตามภารกิจหน้าที่ เพื่อให้มีการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ซึ่งในการดำเนินงานนั้นจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใด หรือมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานเพียงใด ต้องมีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นเครื่องมือกำกับติดตามและตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่า การบริหารงานนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด สำหรับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการประเมินตนเอง ทำให้ทราบว่า การบริหารงานจัดการศึกษาของตนเองมีคุณภาพมาตรฐานหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548: คำนำ)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา การส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและผู้ด้อยโอกาส ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลหรือเมืองพัทยา ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและได้มาตรฐาน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547: 1)

ภาพจาก: http://www.dusitcenter.org/dusitwebs/plan/uppic/0hkk0u4Kaj_DSC07862.JPG

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มาตรา 66 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และมาตรา 67 (5) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อีกทั้งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 16 (9) ว่า "องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง" จึงพอสรุปได้ว่าหน้าที่อีกประการหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลคือการส่งเสริมและจัดการศึกษาให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่น

จากสภาพปัญหาที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541:45) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาการบริหารจัดการศึกษาหลายประการ เช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจ ด้านการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ขาดความต่อเนื่องทางการเมือง ครุฑาขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าทางวิชาชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ไม่เพียงพอ ยังต้องพึ่งพิงงบประมาณจากส่วนกลางทำให้ไม่มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เป็นต้น

การกระจายอำนาจการศึกษาลงสู่ท้องถิ่นอาจมีปัญหาด้านบุคลากรซึ่งยังขาดความเข้าใจในแนวทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และอาจมีปัญหาด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เนื่องจากขาดทักษะการบริหาร ทักษะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ และองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจหรือยังขาดความเข้าใจในการประสานการดำเนินงานร่วมกับทางหน่วยงานของรัฐ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ และนอกเหนือจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น สภาวะความเป็นอยู่หรือพื้นที่ทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นก็นับเป็นปัญหาอุปสรรคที่ยากยิ่งต่อการผลักดันให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับการขยายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

องค์การบริหารส่วนตำบลสันตันเหมือ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของมนุษย์ว่า สมควรที่จะได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม มีความพร้อมเพื่อที่จะเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อไป จึงจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นจำนวน 4 แห่ง โดยได้รับการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานต่างๆ เช่น พัฒนาชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น มีเด็กจำนวน 120 คน ผู้ดูแลเด็กจำนวน 10 คน ซึ่งได้ดำเนินการจัดการศึกษาโดยจัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันเป็นการปูพื้นฐานให้เด็กได้พัฒนาลักษณะนิสัยและทักษะในการใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและสภาพความน่าจะเป็นของในแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้นให้กับเด็กโดยมีการปรับปรุงพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมให้มี

ประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผลการดำเนินงานจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือของพ่อแม่และผู้ปกครองซึ่งเป็นบุคคลแรกที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยผู้ปกครองย่อมปรารถนาให้เด็กในวัยนี้ปรับตัวได้ดี มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จ ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะช่วยวางพื้นฐานที่ดีให้กับเด็ก ผู้ปกครองถือเป็นครูคนแรกของเด็ก การเริ่มต้นวางพื้นฐานที่ดีจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของเด็กอย่างงดงาม (พัชรี สวนแก้ว, 2536: 2) ดังนั้น ผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลที่หน่วยงานต้องให้ความสำคัญและต้องยอมรับฟังความคิดเห็นเพราะผลการศึกษาของเด็กส่วนหนึ่งต้องมาจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษา โดยผู้ปกครองกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนในบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดผลดีต่อเด็กมากที่สุด

ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลสันตันหม้อ ที่ได้จัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่ผ่านมาประสบกับปัญหาต่างๆ ทั้งทางด้านบุคลากร การบริหารจัดการ รวมทั้ง อาคารสถานที่ มาตรฐานการจัดการศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลสันตันหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีมาตรฐาน ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดไว้มากน้อยหรือไม่ เพียงไร และมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณานำไปสู่การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

* วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันตันหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันตันหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

* ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการวางแผนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพต่อไป
3. เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

* ขอบเขตของระยะเวลา

มิถุนายน-ตุลาคม 2555

* ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครอง คณะกรรมการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก หัวหน้าศูนย์ฯ ผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสิ้นจำนวน 120 คน
2. เนื้อหาการศึกษา คือ เกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 6 มาตรฐาน ดังนี้
 - 2.1 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.2 มาตรฐานด้านบุคลากร
 - 2.3 มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
 - 2.4 มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
 - 2.5 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
 - 2.6 มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
3. พื้นที่ศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 แห่ง
4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ สภาพและแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

* วิธีดำเนินการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ประสานกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำแบบสอบถามแจกจ่ายให้กับประชากร จำนวน 120 ฉบับ เพื่อตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้คอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การศึกษาสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น วิเคราะห์โดยใช้ ความดี การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น วิเคราะห์ โดยใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Mean, S.D.) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ

5	หมายถึง	มีมาตรฐานต่อการจัดการศึกษาในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีมาตรฐานต่อการจัดการศึกษาในระดับมาก
3	หมายถึง	มีมาตรฐานต่อการจัดการศึกษาในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีมาตรฐานต่อการจัดการศึกษาในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีมาตรฐานต่อการจัดการศึกษาในระดับน้อยที่สุด

ภาพจาก: http://www.dusitcenter.org/dusitwebs/plan/uppic/pnfbA659sD_DSC07061.JPG

* สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาอิสระครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพการบริหารงานและแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอมะออย จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คณะผู้บริหารศูนย์ฯ ส่วนใหญ่ ยังไม่เคยรับการประเมินมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และไม่ทราบ/ไม่แน่ใจว่าได้รับเอกสารมาตรฐานหรือแบบประเมินศูนย์เด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็ก พบว่า มีการศึกษาในระดับ ม.6 หรือ ปว.ช และปริญญาตรี เป็นจำนวนที่เท่ากัน ส่วนใหญ่เป็นครู/ผู้ดูแลเด็ก มา 5-10 ปี ส่วนใหญ่ เคยได้รับเอกสารมาตรฐานหรือแบบประเมินศูนย์เด็กเล็ก ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่เหลือไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ไม่ทราบว่าศูนย์เด็กเล็กที่รับผิดชอบผ่านการประเมินและรับรองและทุกคนเคยเข้ารับการอบรมเรื่องการเลี้ยงดูเด็ก โดยส่วนใหญ่ได้เข้ารับการอบรม 2-3 ครั้งต่อปี

ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นบิดา/มารดาของเด็ก และเคยเข้าร่วมทำกิจกรรมของศูนย์ฯ

2. สภาพการบริหารงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ อำเภอมะออย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

2.1 ด้านการบริหารจัดการ ผลการประเมินมีระดับผ่านเกณฑ์มาตรฐาน โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการ รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีตัวแทนที่มาจากชุมชน ซึ่งจัดประชุมคณะกรรมการเป็นประจำ

2.2 ด้านบุคลากรครูผู้ดูแลเด็ก ผลการประเมินอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ โดยทุกคนมีความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบตามสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก หัวหน้าศูนย์ฯ มีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่ง จบปริญญาตรีปฐมวัย มีประสบการณ์ทำงาน ไม่ต่ำกว่า 2 ปี ผู้ดูแลเด็กทุกคนได้เข้าอบรม หลักสูตรดูแลเด็ก คนละ 2 ครั้งต่อปี

2.3 สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดผลการประเมินพบว่าอยู่ในระดับเกณฑ์มาตรฐาน ในตัวชี้วัดมีการจัดทำแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถตามวัยของเด็กปฐมวัย ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ ภาษา จริยธรรมและการสร้างสรรค์ ศิลปะและดนตรี มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จัดมุมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายในและภายนอกอาคารให้มีความสะอาดและปลอดภัย ห้องน้ำ ห้องส้วม ถูกสุขลักษณะและเหมาะกับเด็ก มีการจัดการขยะอย่างถูกสุขลักษณะ พื้นที่สนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นเหมาะสม การบริการอาหารสะอาดและมีคุณค่าทางโภชนาการ

2.4 ด้านคุณภาพเด็กปฐมวัย พบว่า ผลการประเมินอยู่ระดับผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เด็กปฐมวัยมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี เด็กมีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตนเอง ได้แก่ แปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวัน ใช้ช้อนกลาง ล้างมือบ่อยๆ ปิดปากเวลาไอหรือจาม เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมด้านความขยัน ประหยัด ความซื่อสัตย์ มีวินัย สุขภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่ามีมาตรฐาน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ใน 4 กิจกรรม คือ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากการอบรมดูแลเด็กทั้ง 5 กิจกรรม คือ กิจกรรมด้านอาคารสถานที่ กิจกรรมด้านครุภัณฑ์ กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน กิจกรรมด้านบริการสาธารณะ ชุมชนสนับสนุนการจัดกิจกรรมของศูนย์เด็ก ทั้ง 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน อุปกรณ์ต่างๆ กิจกรรมด้านการบริจาคเงินสนับสนุนการจัดกิจกรรม กิจกรรมให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน กิจกรรมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กิจกรรมให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์

2.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา พบว่า ยังไม่มีมาตรฐาน ในตัวชี้วัดนี้ กล่าวคือ ยังไม่มีการทำบันทึกข้อตกลงกับกลุ่มองค์กรต่างๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กฯ

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันต้นหม้อ

จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะโดยแยกเป็นรายด้าน สามารถสรุปเป็นแนวทางได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาตามมาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ คือ ด้านวิชาการ และการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและคุณภาพโดยขอความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ

แนวทางการพัฒนาตามมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร จะต้องมีความประพฤติ บกพรอบหน้าทีและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่มีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนาตามมาตรฐานที่ 3 ด้านสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ สถานที่ ตลอดจนบรรยากาศรอบๆ บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อม ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องมีความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก

แนวทางการพัฒนาตามมาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร คือ กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ เรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน

แนวทางการพัฒนาตามมาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุน จากทุกภาคส่วน คือ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบัน การศึกษาและศาสนสถานกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการติดต่อกันและกัน เพื่อช่วย ส่งเสริมในการพัฒนาเด็กและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางปฏิบัติ ไปในแนวทางเดียวกัน

แนวทางการพัฒนาตามมาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา คือ การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัด

การศึกษาระดับต่างๆ เช่น ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เป็นต้น เพื่อให้ศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ

* ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการบริหารงานและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการศึกษา เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

2. ควรนำผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ค้นพบไปเผยแพร่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานเตรียมความพร้อมในด้านกระบวนการต่อไป

3. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรสำรวจและกำหนดความต้องการ ความจำเป็นของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงและนำมา กำหนดเป็นความต้องการความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาในการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรร่วมมือกันในการส่งเสริมพัฒนาการจัดการศึกษาของทั้งสองหน่วยงานในลักษณะร่วมพัฒนาเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 3-5 ปี เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษามีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน

4. องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำเสนอสมรรถนะการจัดการศึกษาของหน่วยงานอื่น เช่น เทศบาล สำนักงานพื้นที่เขตการศึกษา โรงเรียนเอกชน มาเทียบเคียง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการศึกษา ด้านปัจจัยและด้านผลิต
2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ
3. การศึกษาในครั้งนี้ ระเบียบวิธีการศึกษาเป็นการศึกษาเพียงเฉพาะข้อมูลที่ได้จากเอกสารและแบบสอบถามเพียงแต่กลุ่มบุคคลที่กำหนดไว้ในระเบียบวิธีการศึกษาเท่านั้น หากผู้ที่สนใจทำการศึกษาในหัวข้อเดียวกันหรือลักษณะเดียวกันนี้ ผู้วิจัยเสนอให้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย โดยมุ่งเน้นศึกษาเพิ่มเติมความคิดเห็นเพื่อเป็นการต่อยอดงานของข้าพเจ้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. คู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: กรมฯ, 2538.
- _____. คู่มือแนวทางการปฏิบัติการจัดการศึกษาของท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: กรมฯ, 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การออกแบบระบบการประเมินผลภายใน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ, 2544.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ, 2545.